

Zacharias Topelius läroboksbearbetningar av andra författares texter

Daniela Piipponen

Zacharias Topelius läsebok *Boken om vårt land* utkom första gången 1875 och användes flitigt inom den finländska folkskoleundervisningen. Huvudparten av läseboken är författad av Topelius själv, men han lånar även in texter av andra framstående finländare som M. A. Castrén och Elias Lönnrot jämte kortare citat från bl.a. Bibeln och historiska dokument (jfr förordet och kommentarerna till verket i nyutgåvan Topelius 2017). Somliga inlånade partier parafrastras medan andra citeras mera ordagrant; i allmänhet har dock åtminstone språkdräkten redigerats, bl.a. för att anpassa texten till dess nya målgrupp. Kan en bearbetad text, som ursprungligen skrivits av en annan författare, anses vara representativ också för bearbetarens språk? Syftet med föredraget är att undersöka hur citat och lån i läsebokens prosatexter representerar både originalförfattarens och bearbetarens röst. Ortografin och morfologin har i de bearbetade texterna ofta ändrats för att motsvara språket i Topelius egna texter. Vilka språkformer har ändrats, och när får en avvikande (i förhållande till den allmänsvenska normen eller Topelius egna språkbruk) form stå kvar också i bearbetningen? I föredraget diskuteras även hur språket i texterna förhåller sig till de samtida språknormerna.

Referenser

Topelius, Zacharias (2017). *Naturens Bok och Boken om Vårt Land*. Utgiven av Magnus Nylund under medverkan av Håkan Andersson, Pia Forssell och Henrik Knif. Zacharias Topelius Skrifter XVII. Helsingfors.